

cultura

ART A L'ESPAI PÚBLIC

Calvente esculpeix el bust de l'heroi filipí José Rizal, ubicat al parc Central

L'escultura ha estat un donatiu de l'ambaixada de les Filipines al Comú d'Andorra la Vella

E. J. M.
ANDORRA LA VELLA

José Protasio Mercado Rizal de Alejandro (1861-1896), metge i intel·lectual, és l'heroi nacional de les Filipines. L'any passat es van complir 150 anys de la seva mort (va ser executat als 35 anys) i l'ambaixada filipina va encarregar un bust per regalar-lo al Principat d'Andorra, on viuen unes 800 persones de la comunitat filipina. L'artista que va rebre l'encàrrec de fer l'escultura va ser Àngel Calvente. El bust va ser descobert ahir al migdia al parc Central. Rizal ja és, doncs, "resident honorari", segons paraules del cònsol honorari filipí, Hans-Peter Holbach.

Calvente va confessar ahir que quan va rebre la comanda no coneixia el doctor José Rizal, però després d'informar-se'n va descobrir "un home avançat al seu temps", que "pensava amb el cor" i que "van matar perquè creia en la dignitat de les persones". Per plasmar "la potència" de Rizal, Calvente va erigir un bust en bronze, patinat amb òxid de ferro. La tasca no va ser fàcil ja que quasi no hi ha imat-

La inauguració del bust del doctor José Rizal, ahir al parc Central.

ges de l'heroi filipí. L'escultor ha fugit de la imatge idealitzada que predomina en totes les obres que el representen i l'ha volgut fer "més natural", ressaltant la seva fesomia (orelles i pòmuls prominents). En el rostre de Rizal hi convergien trets filipins, malaies, xinesos i espanyols. El bust de bronze pesa

cent quilograms i amb el peu fa 2,16 metres d'alçada.

L'emplaçament escollit per al bust, segons va comentar la cònsol de la capital, Rosa Ferrer, ha estat el parc Central perquè és un lloc tant de trobada com de pas i que garanteix preponderància a l'obra de Calvente i al personatge de Rizal.

José Rizal (1861-1896).

L'obra realitzada per Calvente se suma a les altres escultures públiques que té al Principat: les mans de la plaça Germandat, a Sant Julià; el segador de la rotonda de Vila, a Encamp; l'homenatge als voluntaris a l'hospital de Meritxell, i la Dama de Gel, feta amb Philippe Lavail.

L'HEROI NACIONAL

Rizal era un jove culte burgès que defensava l'equiparació de l'arxipèlag filipí a una província espanyola de ple dret i que deixés de ser una colònia. Rizal

es va llicenciar en medicina i en filosofia i lletres a Madrid, on es va convertir en líder del moviment Propaganda, mitjançant el qual els estudiants filipins de la capital espanyola reivindicaven millores per a la colònia.

Rizal va ser acusat de subversió i va ser enviat a l'exili, al nord de les Filipines. Però el 1896 el Katipunan, una societat clandestina independentista, va començar una revolució inspirada en frases patriòtiques extretes de les novel·les de Rizal (destaquen *Noli me tângere* i *El filibusterismo*).

El metge, que redimit per Espanya havia obtingut una plaça de metge a Cuba, va ser acusat d'instigador de la revolta separatista filipina i de voler aliar-se amb els rebels cubans. Rizal va ser condemnat per sedició i va ser afusellat a Manila. Fins a l'últim moment va defensar que no havia instigat cap rebel·lió.

Abans de morir va escriure el poema *Mi último adiós*, en què deixava escrit: "Vaig on no hi ha esclaus, botxins ni opressors, / on la fe no mata, on qui regna es Déu (...) / Morir és descansar." ■

IMÚSICA

Concert de Sarah Chang

La violinista nord-americana Sarah Chang va embadalir ahir el públic que va assistir al seu recital, programat dins de la 18a Temporada MoraBanc de música i dansa. Chang va actuar acompanyada del pianista nord-americà Andrew von Oeyen. Els músics van interpretar peces de Brahms (1833-1897) i Franck (1822-1890) i una selecció del musical *West Side Story*, de Bernstein (1918-1990).

EXPOSICIÓ

La proximitat amb la natura

L'alumna de l'Escola d'Art del Comú d'Andorra la Vella Roser Casanovas va presentar ahir la seva visió sobre la relació entre l'ésser humà i els arbres, sobre la comunicació i la interacció entre la natura i la societat. El seu punt de vista es plasma en l'exposició *Arbre-Vida*, que es pot visitar fins al 22 d'abril al vestíbul de La Llacuna. Casanovas mostra deu pintures a l'oli sobre tela.